herpy

LEGUANER

Antillerleguan

Iguana delicatissima

Iguana delicatissima er en stor, planteædende leguan fra de nordlige Små Antiller, der bliver op til 130 cm lang. Den er kritisk truet i naturen og holdes og opdrættes kun i få zoologiske haver og af få private. Den kræver et meget stort, højt anlæg med kraftig varme, UVB, en årstidsrytme og en permanent redeplads.

Familie: Iguanidae Engelsk: Lesser Antillean Iguana Tidligere navn: *Iguana nudicollis* Udgivet 17. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**80-130 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**20-32 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende og jordboende**
Biotop	**Tørskov, regnskov og vådområde**
Sværhedsgrad	**Ekspert**

PASNING

Min. terrarie	**200 × 150 × 180 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**26-34 °C**
Hotspot	**38-45 °C**
Temperatur, nat	**18-28 °C**
Luftfugtighed	**60-80 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Kost	**Planter**
Holdes	**Enkeltvis eller 1 han med flere hunner**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**24-36 mdr.**
Kuldstørrelse	**4-26 æg**
Kuld pr. år	**1-2**
Inkubation	**83-97 dage** ved 29-31 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Kritisk truet (CR)**

Arten står på CITES liste II og i EU's bilag B, som alle arter af slægten *Iguana*. Handel over EU's grænse kræver CITES-papirer, og dyrets lovlige oprindelse skal kunne dokumenteres, så få papirer med ved køb. Ingen leguaner står på den danske liste over dyr, som private ikke må holde (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015), og arten er ikke på EU's liste over invasive arter. Spørg Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø ved tvivl.

Om arten

Iguana delicatissima er en stor leguan med et blokket, kortere hoved end *Iguana iguana*. Den mangler det store, runde skæl under øret og de mørke tværbånd på halen, som kendetegner *I. iguana*. Halen er skifergrå uden bånd.

Ungerne er klart smaragdgrønne, ofte med hvide streger på underkæben og skulderen og tre hvide pletter på siden de første 6-9 måneder. Farven mørkner med alderen, først på lemmerne og til sidst på bugen. Skiftet kan være overstået ved toårsalderen, men hos især hunnerne kan det tage op til seks år. I de fleste bestande bliver de voksne grå til gråbrune, men i nogle beholder hunnerne den grønne farve hele livet. Hoved, kæber og strube bliver hvide med alderen. Hannerne har lyserøde kinder, især i yngletiden, og ofte et blåligt skær på rygkam og hovedskæl. De har større hoved, kraftigere kinder, højere rygpigge og større lårporer end hunnerne.

Den største målte han var 131 cm lang med en vægt på 2,9 kg, den største hun 123 cm. Kroppen måler op til 33 cm fra snude til kloak.

Arten er mere nervøs og stressfølsom end *I. iguana*, og det præger pasningen. I naturen er den kritisk truet. Den er forsvundet fra mange øer, og den største trussel er krydsning med *I. iguana*, som er indført til Antillerne. Tab af levesteder og indførte rovdyr som hunde, katte og mangust truer også.

Udbredelse og levested

Iguana delicatissima er hjemmehørende i de nordlige Små Antiller, fra Anguilla til Martinique. I dag lever den på St. Eustatius, St. Barthélemy, Guadeloupe (især Petite-Terre og La Désirade), Dominica og Martinique, hvor de største bestande findes på Dominica. På Anguilla og Basse-Terre lever de sidste dyr sammen med *I. iguana* og krydsninger.

Arten er forsvundet fra Saint-Martin/Sint Maarten, Antigua, Barbuda, St. Kitts, Nevis og Marie-Galante og for nylig også fra Grande-Terre og Îles des Saintes. Kortet viser den oprindelige udbredelse.

> **Oprindelig udbredelse:** Anguilla, Saint Martin, Sint Maarten, Saint Barthélemy, De tidligere Nederlandske Antiller, Saint Kitts og Nevis, Antigua og Barbuda, Guadeloupe, Dominica og Martinique.

LEVESTED

Iguana delicatissima lever i tørt krat og tørskov, fugtig skov og mangrove, fra kysten og op til omkring 300 m. Den er hyppigst i åbent terræn med klipper og spredt bevoksning. Dyrene er dagaktive, lever både i træerne og på jorden og soler sig i kronerne. De sover på grene i det fri.

Klimaet er tropisk varmt og fugtigt. Fra januar til april er det lidt køligere og tørrere, især om natten, men luften er fugtig hele året på grund af havet. Temperaturen falder sjældent under 24 °C, og under 18 °C er dødeligt.

Kosten er blade, blomster, frugter, frø og skud fra mere end 100 plantearter. I den våde sæson (august-december) tages både blade og frugt, i den tørre (januar-maj) mest blade. Hunnerne vandrer fra skoven til åbne, solrige pletter for at lægge æg.

Pasning

TERRARIET

Et voksent dyr skal have mindst 3 m² gulvplads, og et par mindst 4 m², fx 200 × 150 cm til et dyr. Højden skal være mindst 180 cm plus plads til lamperne over grenene, for dyrene føler sig først trygge, når de kan sidde højere end et menneske. I praksis er det et rum eller et anlæg, der bygges til formålet. Net skal have masker på over 2 cm, så kløerne ikke sætter sig fast og rives af. Hanner må ikke kunne se andre hanner eller andre store leguaner gennem glas eller net.

Indret med kraftige grene med ru bark i alle højder. Grenene på solpladsen skal være mindst lige så brede som det største dyr, for arten er ikke nogen sikker klatrer og kan falde ned fra tynde, glatte grene. Korkbark kan skrues eller bindes på for at gøre grene bredere. Store planter som *Ficus*, yucca og palmer eller ophængte palmeblade giver synsbarrierer. Bunden skal kunne holde på fugten og må ikke være rent sand, som sluges med foderet og kan give forstoppelse og tarmslyng. Bland sand med jord eller ler. Skjulekasser er ikke nødvendige.

Hunner skal altid have en redeplads, også uden han: et område med mindst 50 cm dybt, let fugtigt sand, opvarmet så der er 28-30 °C i redens dybde, og stort nok til en op til 1 m lang gang. En liggende balje på over 70 liter, fyldt med sand og jord i forholdet 3:1, kan bruges som mindre redeplads, men ikke alle hunner tager den.

Læs mere: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Solpladsen skal have mindst 38-45 °C hele året, og varmen skal dække et område, der er større end det største dyr, så hele kroppen varmes jævnt. Det kræver som regel flere lamper ved siden af hinanden: halogenspots eller metalhalogenlamper, gerne suppleret med en kvartsvarmer. Brug aldrig keramiske varmelegemer til solpladsen.

Luften følger årstiden. Om sommeren (juni-september) skal der være 30-34 °C om dagen og 24-28 °C om natten. Forår og efterår ligger på 28-32 °C om dagen og 22-26 °C om natten. I januar og februar er 26-28 °C om dagen og 18-22 °C om natten passende. Natten skal i mindst en måned i den tørre tid ligge på 20-22 °C, og den må aldrig komme under 18 °C. Den køligere periode holder dyrenes årsrytme og avl i gang.

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal være høj hele året, omkring 60-80 %. Sprøjt anlægget hver morgen og om sommeren også om aftenen, kraftigere i den våde sæson end i den tørre. I store rum hjælper en luftbefugter. Ventilationen skal være god, så der ikke vokser skimmel.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

VAND OG VANDKVALITET

Stil en vandskål med rent vand, der skiftes dagligt. Arten svømmer godt, men går sjældent i vandet af sig selv i fangenskab, så en dam er ikke nødvendig. Den kan dog hjælpe med at holde luftfugtigheden oppe.

LYS OG UVB

Iguana delicatissima er dagaktiv og skal have meget kraftigt lys og UVB. Solpladsen skal have et UV-indeks på 5-6 for voksne og 3-4 for unger, og der skal være en gradient ned til nul i de lave, skyggefulde dele. Arten hører til Ferguson-zone 3. Et panel af T5-rør over solpladsen giver den mest stabile UVB, og metalhalogenlamper giver et naturligt lysspektrum og meget lys. Mål UV-indekset jævnligt med en UV-måler. Dagslys fra et ovenlysvindue er en fordel. UVB går ikke gennem glas eller plastik.

Lyset skal følge årstiden med højst 14 timer om sommeren og mindst 10 timer om vinteren.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Iguana delicatissima er planteæder. Grundkosten er en blanding af så mange slags mørkegrønne blade og urter som muligt hele året: mælkebøtte, vejbred, kløver, lucerne, tidsler, skvalderkål, brændenælder og kortklippet græs. Kål og andre korsblomstrede gives kun sparsomt eller slet ikke, fordi de kan give luft i maven og tarmslyng. Om sommeren udvides blandingen med blomster og lidt frugt som kaki, mango og papaya samt revne grøntsager, mens frugt stort set udelades i vinterhalvåret. Hele grene af hassel, lind, robinie, pil og avnbøg giver ekstra føde og beskæftigelse.

Hak alt groft, og bland det, så dyret ikke vælger sine yndlingsstykker ud. Fodr hver dag, gerne med én fastedag om ugen. Unger og nervøse dyr æder kun højt oppe, så fastgør skålene i grenene. Står skålen på jorden, skal den have høje kanter.

Giv aldrig animalsk protein, og undgå pellets, som ofte indeholder det. Drys let med kalk en til to gange om ugen. Med god UVB skal vitamintilskud ikke indeholde D3, for for meget kalk og D3 giver forkalkninger hos ældre dyr.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten er rolig, og aggressive sammenstød er sjældne, men den er mere stressfølsom end *Iguana iguana*. Vedvarende stress kan stoppe avlen og i værste fald slå en hun ihjel. Mange synsbarrierer og høje siddepladser holder dyrene rolige. Dyrene kan vænnes til mennesker og trænes til fx vejning, så de ikke skal fanges. Skal et dyr holdes fast, tages der fat om halsen med den ene hånd og om hofterne og haleroden med den anden. Drægtige hunner må aldrig jages, for æggene kan tage skade.

En han kan holdes med en til tre hunner, og to-tre hunner af samme størrelse kan gå sammen uden problemer, når der er plads, solpladser og foderskåle nok. Voksne hanner må ikke holdes sammen. Hold aldrig arten sammen med andre leguaner, for den krydser let med andre *Iguana*-arter. Vask hænder efter kontakt, fordi krybdyr kan bære *Salmonella*.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannerne er større og har større hoved, kraftigere kinder, højere rygpigge og større lårporer. Kønnet kan ses på unger fra 4-6 måneder. Arten bliver kønsmoden efter 2-3 år; i naturen kan det tage længere, når der er knap føde. Hannerne er kønsmodne ved en kropslængde på 27-28 cm fra snude til kloak, hunnerne ved 24-25 cm.

PARRING

I fangenskab parrer dyrene sig fra marts til september, mest i april, hvor hannen får kraftigt lyserøde kinder. Hannen nikker med hovedet og bider hunnen i nakken, og parringen varer nogle minutter. Små sår i hunnens nakke heler hurtigt. Nogle hanner udmatter hunnen med gentagne parringsforsøg, og så hjælper det at tilføje en hun mere eller skille parret i en periode.

Har hannen mistet interessen, vækker en adskillelse over vinteren eller i en måneds tid den igen. Hold hanner og hunner sammen, også hvis der ikke ønskes unger, for hunner uden han får lettere æg- og folliklestase.

ÆGLÆGNING OG KULD

Drægtigheden varer 30-45 dage, og en hun i god kondition ser ofte ikke drægtig ud. 7-10 dage før æglægningen æder hun mindre, og op til to uger før prøvegraver hun flere steder. Fyld de opgivne huller op hver dag, og justér temperatur og fugt, til hun accepterer pladsen. Kuldet er 4-26 æg, i gennemsnit omkring 12, og nogle hunner lægger to kuld om året. Efter æglægningen er flankerne tydeligt sunket ind. Æg- og folliklestase er det hyppigste problem hos arten og kræver straks en dyrlæge.

INKUBATION

Gode æg er hvide, jævne og faste; dårlige æg er slatne, gullige og rynkede. Læg æggene halvt til to tredjedele ned i vermiculit blandet med vand i forholdet 1:1 efter vægt. Ved konstant 29-31 °C klækker de efter 83-97 dage med lige mange hanner og hunner. Ved 28 °C tager det omkring 94 dage. Æggene tåler en vis svingning, men en stabil temperatur er bedst. Arten har kønskromosomer, så kønnet afhænger næppe af temperaturen.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er 7-9 cm fra snude til kloak og vejer 14-21 g ved klækningen. Tag dem ud, så snart de er klækket, så de ikke skader de andre æg. De opdrættes bedst i grupper på 6-8 og får samme foder som de voksne; hele blomster af squash, græskar, hibiscus eller figenkaktus får dem i gang med at æde. Fodr dem højt oppe. Æder de dårligt, kan lidt frisk afføring fra sunde, parasittestede voksne smøres på foderet, så de får de tarmbakterier, de skal bruge til at fordøje planterne. Hannerne skal skilles fra, når kønnet kan ses.

Sundhed og typiske fejl

De fleste problemer skyldes stress, forkert kost eller for lidt varme og UVB:

- Æg- og folliklestase og æglægningsbesvær hos hunner. Det er det hyppigste problem og kan ende med livstruende bughindebetændelse. Årstidsrytme, han og hun sammen, en stabil redeplads og ro forebygger.
- Forkalkninger og nyreskade ved for meget kalk, D3 eller animalsk protein.
- Forstoppelse og tarmslyng ved slugt sand og ved kål.
- Fald fra tynde, glatte grene, som er særligt farlige for drægtige hunner.
- For lange, skæve kløer på for glatte grene.
- Hudinfektion med bakterien *Devriesea agamarum*.
- Forbrændinger fra varmekilder.
- *Salmonella*, som kan smitte mennesker.

Arten bliver mere end 20 år i naturen, og i fangenskab er der registreret 32 år. Find en dyrlæge med erfaring i store leguaner, før du får brug for en.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.